

พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7

MANAGING BENEFITS, REPAIRING MEMBERS OF THE COUNCIL REGULATIONS IN OTHER
PROVINCES OF KHON KAEN, BOUNDARY NUMBER 7*

ภาสวรรณ สิทธิกรณ์, สุรพล พรหมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

Passawan Shitthikorn, Suraphon Promgun

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Khonkaen Campus, Thailand

E-mail: passawon1974@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 2) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 ตามหลักเบญจศีล 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 4) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา มีจำนวน 400 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ แล้วจึงนำ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ และวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับพฤติกรรมเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ระดับพฤติกรรมเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น ตามหลักเบญจศีล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเลือกตั้งของประชาชน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้และพฤติกรรมตามหลักเบญจศีลต่างกันมีพฤติกรรมเลือกตั้งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ส่วนประชาชนที่มี อายุ ต่างกัน มีพฤติกรรมเลือกตั้งไม่แตกต่างกัน 4. แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พบว่า ภาครัฐควรนำ หลักธรรมมาสร้างจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเอง ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งเป็นหน้าที่ทางกฎหมายแล้ว ยังเป็นหน้าที่ของพลเมืองที่มีความสำคัญ ส่วนภาคประชาชน ผู้นำชุมชนและผู้นำทางศาสนา ควรส่งเสริมการนำหลักเบญจศีลมาใช้พิจารณา ใช้ในการเลือกผู้สมัครที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ทำหน้าที่บริหารประเทศเพื่อประโยชน์สุขของคนในชาติ

คำสำคัญ: พฤติกรรมการใช้สิทธิ; การเลือกตั้งซ่อม; สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

Abstract

The objectives of this research were as follows: 1) to study the level of behavior in exercising rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th

* วันที่รับบทความ: 28 สิงหาคม 2564; วันที่แก้ไขบทความ: 23 ตุลาคม 2564; วันที่ตีพิมพ์: 26 ธันวาคม 2565

Constituency; 2) to study the level of behavior in the exercise of rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th Constituency according to the Five Precepts; 3) to compare the behavior in the exercise of rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th Constituency, classified by individual factors; 4) to study the guidelines for promoting the behavior in the exercise of rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th Constituency. The sample group used in the study consisted of 400 people and 8 key informants. The instruments used were questionnaires and interview forms. The obtained data were analyzed using the social science program package and the descriptive content analysis.

The research results were as follows:

1) The behavior in exercising rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th Constituency was at the moderate level. 2) The behavior in the exercise of rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th Constituency according to the Five Precepts was at a high level. 3) The results of the comparison of the electoral behavior of the people found that the people with differences in sex, education levels, occupations, incomes and behaviors according to the Five Precepts had different electoral behaviors based on the statistical significance level of 0.05; while those with different ages, there was no difference in election behavior. 4) The guidelines for promoting the behavior in the exercise of rights of re-election of members of the House of Representatives; in Khon Kaen 7th Constituency are that the government should bring moral principles to create awareness of their duties, encourage the public to realize that the exercise of voting rights is now a legal duty and an important civic duty. For the public sector, community and religious leaders should encourage the adoption of the Five Precepts for consideration. This should be used to select qualified applicants to run the country for the benefit of the people of the nation.

Keywords: Managing Benefits; Repairing Members; The Council Regulations

บทนำ

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้ง ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่ง ของการ แสดงเจตจำนงของประชาชน ประชาชนทุกคนไม่สามารถทำหน้าที่ปกครองประเทศได้พร้อมกัน จึงมีความ จำเป็นต้องเลือกผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่แทนตนเองและประชาชนสามารถเปลี่ยนผู้แทนของตนเองได้โดย การเลือกตั้งเพื่อหาผู้ทำหน้าที่แทนตน ผู้ที่ประชาชนไว้วางใจว่าจะทำหน้าที่โดยเห็นแต่ผลประโยชน์ส่วนร่วม ตามแนวทางที่ตนต้องการโดยพิจารณาจากนโยบายของผู้สมัครหรือพรรคของผู้สมัคร การเลือกตั้งที่เป็น ประชาธิปไตยนั้นต้องเป็นการเลือกตั้งโดยเสรีกล่าวคือต้องเปิดกว้างให้อิสระในการตัดสินใจทั้งในแง่ของผู้สมัคร และผู้ออกเสียง ทั้งนี้ต้องเป็นไปโดยความบริสุทธิ์และยุติธรรม ไม่มีการซื้อหรือบังคับให้เลือก การเลือกตั้งคือ การมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ และยังแสดงถึงความเป็นสากลเพราะการมีส่วนร่วมในการปกครอง ประเทศเป็นหลักการหนึ่งของหลักสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights หรือ UDHR)

ตามปฎิญาสาฎก (แอมเนสตี, 2563) ข้อที่ 21 กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศดังนี้ 1) ทุกคนมีสิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศตนโดยตรงหรือผ่านทางผู้แทนซึ่งได้เลือกตั้งโดยอิสระ 2) ทุกคนมีสิทธิที่จะเข้าถึงบริการสาธารณะในประเทศตนโดยเสมอภาค 3) เจตจำนงของประชาชนจะต้องเป็นพื้นฐานแห่งอำนาจการปกครอง ทั้งนี้ เจตจำนงนี้จะต้องแสดงออกทางการเลือกตั้งตามกำหนดเวลาและอย่างแท้จริง ซึ่งต้องเป็นการออกเสียงอย่างทั่วถึงและเสมอภาค และต้องเป็นการลงคะแนนลับ หรือวิธีการลงคะแนนโดยอิสระในทำนองเดียวกัน

การเลือกตั้งทั่วไปเมื่อวันอาทิตย์ที่ 24 มีนาคม 2562 ที่ผ่านมา เป็นการเลือกตั้งครั้งแรกภายหลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (พระราชกฤษฎีกา ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562, 2563) ซึ่งกระบวนการให้ได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในครั้งนี้แตกต่างจากการเลือกตั้งในอดีต นับตั้งแต่การแบ่งเขตเลือกตั้งใหม่ การลงคะแนนให้แก่ผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งมีหลักการสำคัญคือ “ทุกคะแนนเสียงของประชาชนมีค่า ไม่มีคะแนนใดตกน้ำเลย” (ไทยรัฐออนไลน์, 2563) วิธีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่แต่ละพรรคการเมืองพึงมี ทั้งหมดนี้ถือเป็นวิธีการใหม่ที่ทุกภาคส่วนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นครั้งแรกและกลายเป็นประเด็นถกเถียงในสังคมอย่างกว้างขวาง

ในส่วนของจังหวัดขอนแก่นได้มีการเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 7 ในวันที่ 22 ธันวาคม 2562 แทนตำแหน่งที่ว่างลงสืบเนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย เมื่อวันที่ 13 พฤศจิกายน 2562 ว่า สมาชิกภาพของนายณวัธ เตชะเจริญสุข สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น พรรคเพื่อไทย สิ้นสุดลงเนื่องจากนายณวัธ เตชะเจริญสุข มีคำสั่งศาลจังหวัดขอนแก่นพิพากษาประหารชีวิต ในคดีจ้างวานฆ่านายสุชาติ โคตรทุม ปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น พื้นที่เลือกตั้งซ่อมเขต 7 ครอบคลุมพื้นที่ 2 อำเภอในจังหวัดขอนแก่น คือ อำเภอหนองเรือ และ อำเภอมัญจาคีรี ผู้สมัครที่ขับเคลื่อนในการเลือกตั้งสนามนี้ คือ นายสมศักดิ์ คุณเงิน จากพรรคพลังประชารัฐ (พปชร.) และนายณิก มาสีพิทักษ์ จากเพื่อไทย (พท.) ทั้งคู่เป็นคนในพื้นที่ นายสมศักดิ์ คุณเงิน เป็นชาวอำเภอหนองเรือ และเป็นอดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 6 สมัย ส่วนนายณิก มาสีพิทักษ์ เป็นชาวอำเภอมัญจาคีรี ผลการเลือกตั้งปรากฏว่านายสมศักดิ์ คุณเงิน ชนะนายณิก มาสีพิทักษ์ 2,242 คะแนน (ข่าว สนง.กกต.จว.ขอนแก่น, 2563) ทำให้พรรคพลังประชารัฐมีที่นั่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพิ่มขึ้น 1 ที่นั่ง ขณะที่พรรคเพื่อไทย เสียที่นั่ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไปจำนวน 1 ที่นั่ง เช่นเดียวกัน แม้พรรคเพื่อไทยจะยอมรับความพ่ายแพ้ แต่ก็ยังมีประเด็นว่ามีความพ่ายแพ้แบบ “สูสี”

จากผลการเลือกตั้งซ่อมที่ปรากฏนั้น เป็นปรากฏการณ์ที่ใหม่ที่พรรคเพื่อไทยเสียที่นั่งในเขตเลือกตั้งที่เคยได้มาตลอด ปัจจัยหนึ่งนั้นย่อมขึ้นอยู่กับประชาชนในเขตเลือกตั้งที่มีพฤติกรรมเปลี่ยนไปคือไม่ได้เลือกผู้สมัครของพรรคเพื่อไทยเหมือนเดิม ทั้งๆ ที่พรรคเพื่อไทยได้มีการหยั่งเสียงล่วงหน้าว่าสมควรจะให้ใครเป็นตัวแทนพรรคลงสมัครรับเลือกตั้งซ่อม ซึ่งประชาชนก็ได้เลือกนายณิก มาสีพิทักษ์ เป็นตัวแทนลงสมัครรับเลือกตั้งแต่เมื่อเลือกตั้งจริง ผลปรากฏตามที่กล่าวมาแล้ว

จากสถานการณ์ดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาว่ามีปัจจัยอะไรที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมจนเป็นคำถามที่สังคมต้องการคำตอบว่าอะไรคือสาเหตุที่ทำให้พรรคเพื่อไทยเจ้าของพื้นที่เดิมเสียคะแนนจากการเลือกตั้งซ่อมครั้งที่ผ่านมามาเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ทุกคนสามารถเข้าร่วมได้อย่างเท่าเทียม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7
- 2) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 ตามหลักเบญจศีล
- 3) เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
- 4) เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาใช้รูปแบบเป็นการวิจัยเชิง ผสมวิธี (Mixed Method) โดยการรวบรวมข้อมูลเชิงเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1. ประชากร (Population) ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ใช้หน่วยวิเคราะห์ข้อมูล (Unit OF Analysis) เป็นระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งอำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 (แทนตำแหน่งที่ว่าง) ในวันอาทิตย์ที่ 22 ธันวาคม 2562

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนตำบล หมู่บ้าน และจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้งซ่อม เขตเลือกตั้งที่ 7 อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี

อำเภอ	ตำบล	หมู่บ้าน	องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น	เทศบาลตำบล	องค์การบริหารส่วนตำบล	จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	
						ชาย	หญิง
หนองเรือ	๑๐	๑๔๙	๑๓	๘	๕	๓๖,๓๔๒	๓๘,๔๓๗
มัญจาคีรี	๘	๑๑๘	๙	๒	๗	๒๘,๐๗๒	๒๙,๗๑๘
รวมผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๑๓๒,๕๖๙ คน							

2. กลุ่มตัวอย่าง (Samples) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ กำหนดมาจากประชากรผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 พื้นที่ อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี ปี พ.ศ. 2562 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน โดยคำนวณหาขนาดตัวอย่างจากสูตรทาโร ยามาเน่

3. ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง (Sample Size) กลุ่มตัวอย่างได้มาจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 163,878 คน ที่ได้จากสูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973 : 727-728) ซึ่งใช้ระดับความคลาดเคลื่อนที่ 0.05 จากประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งเขตที่ 7 ปี พ.ศ. 2562 เท่ากับ 163,878 คน โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

4. วิธีการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Random)

การสุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มประชากรแบบสัดส่วน (Proportional Sampling) กับประชากรที่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี ให้กระจายไปตามจำนวนประชากรที่เป็นพื้นที่เฉพาะในระดับตำบลในเขตเลือกตั้ง เขตเลือกตั้งที่ 7 ของแต่ละอำเภอ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึก (In – depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 8 คน ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งในเขตเลือกตั้งที่ 7 จังหวัดขอนแก่น อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้

ตอนที่ 2 สอบถามที่ถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี โดยกำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ทำเครื่องหมาย (✓) ลงในช่องปริมาณความคิดเห็นที่ผู้ตอบเห็นว่าตรงกับตนเองเพียงระดับเดียวจาก 5 ระดับ (Rating Scale) ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 60 ข้อ

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 อำเภอหนองเรือและอำเภอมัญจาคีรี เป็นคำถามปลายเปิดที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นได้อิสระ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้ 1. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ 2. หาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จ เสนอประธานและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน เพื่อพิจารณาทั้งในด้านเนื้อหาสาระและโครงสร้างของคำถามรูปแบบของแบบสอบถามตลอดจนภาษาที่ใช้และตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60-1.00 และมีการใช้ภาษาไม่เหมาะสมในบางข้อ จึงต้องปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ 3. หาความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpa Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น 4. นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบ และจัดพิมพ์แบบสอบถามเป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์

1. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์ที่ใช้ในการเก็บข้อมูลจากเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและเอกสารการวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาถึงรายละเอียดต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ 3. ขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์ 4. สร้างแบบ

สัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) เพื่อนำมาวิเคราะห์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา 2. นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 3. นำข้อมูลที่ได้ไปวิเคราะห์และประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้ สถิติ สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) และ สถิติอนุมาน (Inferential Statistics)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย วิเคราะห์ค่าให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context) และ สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

1. ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 พบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการตัดสินใจ ($\bar{x} = 3.48$) รองลงมา คือ ด้านทรงสนะต่อคุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{x} = 3.46$) และ ด้านการสื่อสาร ($\bar{x} = 3.45$)

2. ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 ตามหลักเบญจศีล (ศีลห้า) พบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 ตามหลักเบญจศีล (ศีล) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ข้อ สุราเมรัยเมัชชะปมาทัญฐานาเวรมณี ($x = 3.94$) รองลงมา คือ ข้อ กาเมสุมิจฉาจาราเวรมณี ($\bar{x} = 3.69$) และข้อ อทินนาทานาเวรมณี ($\bar{x} = 3.66$) ตามลำดับ

3. ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 พบว่า 1. ประชาชนมีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน 2. ประชาชนมีอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐาน 3. ประชาชนมีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน 4. ประชาชนมีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

5. ประชาชนมีรายได้ต่างกัน มีพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมแตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐาน

4. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมในการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า ประเด็นศีลธรรมกับการเลือกตั้ง ฝ่ายการเมืองยอมรับว่าการนำหลักศีลธรรมมาใช้ในการเมืองเป็นเรื่องที่เป็นไปได้ยาก เพราะนักการเมืองต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้งโดยไม่คำนึงถึงหลักศีลธรรมทั้งหมด อาทิ การซื้อเสียง การใส่ร้ายป้ายสีผู้สมัครและการทำลายป้ายหาเสียงของผู้สมัครฝ่ายตรงข้าม ซึ่งล้วนเป็นประเด็นที่ฝ่ายการเมืองหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึง ขณะที่นักวิชาการด้านพุทธศาสนา มองว่า การประยุกต์หลักเบญจศีลมาใช้ในการเมือง เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เช่น ศีลข้อที่ 1 เว้นจากการเบียดเบียนชีวิต จะเอามาใช้ในการเลือกตั้งก็คือ เวลาลงเล่นการเมืองก็จะต้องไม่มีการเบียดเบียนซึ่งกันและกัน ศีลข้อ 2 ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง ศีลข้อ 3 ให้เชิดชูพระคัมภีร์ที่ตนสังกัด ศีลข้อ 4 ไม่มียาเสพติดหลอกลวงเพื่อสร้างคะแนนเสียง ศีลข้อ 5 ไม่มอมเมาประชาชนให้หลงผิด ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา แนะนำให้ชาวบ้านใช้หลักเบญจศีลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเลือกผู้แทน และไม่ขัดขวางการไปใช้สิทธิของบุคคลอื่น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังควรปลูกฝังให้ประชาชนตระหนักถึงหลักศีลธรรมในการเลือกตั้ง นำเอาหลักศีลธรรมมาใช้เป็นเครื่องมือประกอบในการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัคร รวมทั้งการส่งเสริมให้การเลือกตั้งให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรม และเป็นการเลือกตั้งที่ทำให้คนอยากออกไปใช้สิทธิ ไม่ใช่การบังคับให้คนออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง ควรต้องมีการปลูกฝังให้เกิดความสนใจในการทำหน้าที่ของตนเอง ถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก แต่ถ้าหากทำได้ก็จะเป็นเรื่องที่ดี

อภิปรายผล

ในงานวิจัยนี้ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 พบว่า ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้าน พบว่า ด้านการตัดสินใจมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.48) ซึ่งเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมในครั้งนี้ ความเชื่อมั่นในตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งว่าเป็นคนซื่อสัตย์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 3.66) เนื่องจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งมองว่าตัวของผู้สมัครมีคุณสมบัติในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตทำให้เกิดความมั่นใจว่า เมื่อได้รับการเลือกตั้งเข้าไปแล้วจะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ทำให้เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมผู้สมัครท่านนี้ให้ได้รับการเลือกตั้ง สอดคล้องกับ ลัคนา ฤทธิ์บุตร และ บัญชา วิทยาอนันต์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ชัดแจ้งกับ สุรพล พรหมกุล (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถอภิปรายได้ว่า แนวคิดของประชาชนในแต่ละพื้นที่นั้นมีความแตกต่างกัน

2. ระดับพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 ตามหลักเบญจศีล พบว่า ประชาชนที่ปฏิบัติตามหลักเบญจศีล มีพฤติกรรมในการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความต้องการใช้สิทธิในการเลือกตั้งโดยใช้หลักทางศีลธรรมเป็นบรรทัดฐานใน

การตัดสินใจเลือกใช้สิทธิของตนเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งที่ได้พิจารณาอย่างดีแล้วว่าเป็นบุคคลที่ไว้วางใจให้ทำหน้าที่บริหารประเทศแทนตนเอง และผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้พยายามที่จะเป็นบุคคลที่สามารถสร้างความไว้วางใจ ศรัทธา และความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี ความซื่อสัตย์สุจริต คุณธรรม จริยธรรม ของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง การพิสูจน์ตนเองจากผลงานที่ได้ทำให้กับประชาชนอย่างสม่ำเสมอ สร้างความเชื่อมั่นในตัวผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งจนสามารถทำให้ประชาชนไว้วางใจเลือกเป็นผู้แทนของตนเอง สอดคล้องกับ สุภาพร วัชรคุปต์ (2558) ได้วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นาร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. เปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า 1) จากการเปรียบเทียบพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 5 ด้าน คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ มีความ สอดคล้องกับ วินิจ ฝาเจริญ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการตัดสินใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งซ่อม เขต 8 จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ แตกต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งซ่อมเขต 8 จังหวัดเชียงใหม่ แตกต่างกัน สอดคล้องกับ ลัคนา ธุระบุตร และบัญชา วิทยอนันต์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ต่างกัน มีผลต่อการตัดสินใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งอำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ต่างกัน

4. แนวทางส่งเสริมพฤติกรรมการเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า การประยุกต์หลักเบญจศีลมาใช้ในทางการเมือง เป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เช่น สมัยลงเล่นการเมืองก็จะมีระเบียบวินัยซึ่งกันและกัน ไม่ซื้อสิทธิ์ขายเสียง จงรักภักดี พรรคที่ตนสังกัด ไม่มีหลอกลวงประชาชนเพื่อหวังคะแนนเสียง และไม่มอมเมาประชาชนให้หลงผิด ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ทั้งผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา แนะนำให้ชาวบ้านใช้หลักเบญจศีลเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจเลือกผู้แทน และไม่ขัดขวางการไปใช้สิทธิของบุคคลอื่น ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการสร้างประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี นำมาซึ่งการเริ่มต้นสันติสุข สอดคล้องกับ จิตติทัตน์ นิพนธ์พิทยา (2562) ได้เขียนบทความ เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการตัดสินใจสนับสนุนการเมือง พบว่า ศีล 5 เป็นเครื่องมือสร้างความสันติสุขในสังคม เคารพสิทธิกันและกัน และสอดคล้องกับ พระอภิชาติ อภิชาติ (2558) เขียนงานวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก พบว่า ศีล เป็นหลักธรรมพื้นฐานแต่มีอานิสงส์มาก ซึ่งถ้านำเอาศีล 5 เป็นต้นแบบให้ประชาชนได้รักษา และพัฒนาเป็นนโยบายของรัฐ ก็จะเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมที่สงบสุขอย่างแท้จริง ชี้แนะให้ประชาชนเข้าใจเรื่องของศีลและอานิสงส์ของศีลที่พระเจ้าเนมิราชทรงกระทำเป็นตัวอย่างและให้ประชาชนประพฤติปฏิบัติตาม เมื่อยังอยู่ในโลกนี้ก็มีความสุข ละโลกนี้ไปแล้วก็ไปสู่สวรรค์

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย จากการวิจัยพฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 รัฐหรือองค์กรอิสระ ควรให้ความรู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของการเลือกตั้ง ทั้งเรื่องของกระบวนการทางกฎหมาย วิธีปฏิบัติแก่ผู้นำท้องถิ่น ในกรอบกฎหมายที่กำหนดขึ้น เพราะผู้นำท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่มากกว่า การให้ข้อมูลที่ถูกต้องย่อมช่วยให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อย

1.2 กรรมการการเลือกตั้ง ควรมีบทบาทในการรณรงค์หาเสียงช่วยผู้สมัครอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้เข้าถึงผู้สมัคร นโยบายพรรค และป้องกันปัญหาการซื้อเสียงหรือการให้สิ่งจูงใจในการเลือกตั้ง

1.3 รัฐควรส่งเสริมให้ภาคประชาชน มีความเข้มแข็งในกระบวนการตรวจสอบการทำหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งในส่วนของการทำหน้าที่กรอบของตามกฎหมาย และงานด้านงบประมาณ

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการใช้สิทธิเลือกตั้งซ่อม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2562 ในจังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 7” ผู้วิจัยขอเสนอให้ผู้สนใจได้นำไปศึกษาวิจัยครั้งต่อไปในประเด็น ดังต่อไปนี้

2.1 ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมการเลือกตั้ง ระดับท้องถิ่นเปรียบเทียบกับระดับชาติ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมการเลือกตั้งที่แตกต่างกัน

2.2 ควรศึกษาวิจัยพฤติกรรมการเลือกตั้ง โดยใช้หลักธรรมที่เป็นการพัฒนาจริยธรรมการเลือกตั้งให้ดีขึ้นในระบอบประชาธิปไตย

เอกสารอ้างอิง

แอมเนสตี้, ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, (2563), สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2563, จาก

<https://www.amnesty.or.th/our-work/hre/udhr/>.

พระราชกฤษฎีกา, พระราชกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2562,

(2562), สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2563, จาก

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/008/T_0001.PDF

ไทยรัฐออนไลน์, (2563), คะแนนไม่ตกน้ำ, สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2563, จาก

http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2562/A/008/T_0001.PDF

ข่าว สนง.กกต.จว.ขอนแก่น, สรุปผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ.2562

จังหวัดขอนแก่น เขตเลือกตั้งที่ 1-10 (อย่างไม่เป็นทางการ), สืบค้นเมื่อ 22 สิงหาคม 2563, จาก

https://www.ect.go.th/khonkaen/ewt_dl_link.php?nid=259

ลัคนา ฤชบุตร, บัญชา วิทยอนันต์, (2561), ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.)

กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา, JOURNAL OF NAKHONRATCHASIMA

COLLEGE, 12(3).

สุรพล พรหมกุล, (2558), พฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2557 ในจังหวัดขอนแก่น,

วารสารวิชาการธรรมทรรคน, 15(3). 103-118.

สุภาพร วัชรคุปต์, (2558), พฤติกรรมการรักษาศีล 5 ของประชาชนในหมู่บ้านรักษาศีล 5 นำร่อง อำเภอเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว, รัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

วินิจ ผาเจริญ. (2563). พฤติกรรมการตัดสินใจไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งซ่อมเขต 8 จังหวัดเชียงใหม่. วารสารศึกษาศาสตร์ มมร., 8(1), 91-101.

ฐิติทัศน์ นิพนธ์พิทยา (2562) ได้เขียนบทความ เรื่อง การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อการตัดสินใจสนับสนุนการเมือง, วารสารวิจัยวิชาการ, 2(1), 117-134.

พระอภิชาติ อภิชาติ, (2558), การศึกษาเชิงวิเคราะห์การเมืองการปกครองที่ปรากฏในคัมภีร์ทศชาติชาดก, วารสารบัณฑิตศาสตร์ มมธ., 13(1), 84-95.